Історія, культура та освіта: християнський вимір:
збірник наукових праць Хмельницького інституту МАУП. –
Хмельницький, 2014. – 232 с.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української
Православної Церкви Блаженнішого Володимира
Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна Академія управління персоналом"

ХМЕЛЬНИЦЬКА ЄПАРХІЯ
Української Православної Церкви

ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА ТА ОСВІТА: ХРИСТИЯНСЬКИЙ ВИМІР

/до Дня слов'янської писемності і культури/

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 3

Хмельницький
2014

Історія, культура та освіта: християнський вимір: збірник наукових праць Хмельницького інституту МАУП. – Хмельницький, 2014. – 232 с.

Л. Г. Білий,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПОТЕНЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ВІДРОДЖЕННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ ЗАГАЛЬНОНАРОДНОЇ ІДЕЇ

Історія нашої Батьківщини буяє протистояннями, війнами, смутами й кризами. З них останнє чи не найважче, тому що охоплює всі сфери народного життя – господарство, державне управління, науку, культуру, соціальне й духовне життя.

Чи вистоїть Україна? Чи зуміє вона гідно відповісти на нові історичні виклики? Багато в чому це залежить від того, наскільки діяльність по підйому, відродженню Батьківщини стане моральним обов'язком кожного громадянина, наскільки ця діяльність буде визнана й об'єднана загальнонаціональною ідеєю державного патріотизму.

У даних тезах термін патріотизм застосовується саме стосовно загальноукраїнського державного патріотизму. Крім нього відомі й патріотизм "малої батьківщини", а національний патріотизм, найчастіше визначається терміном націоналізм. Кожний з них, безперечно, є об'єктивним історично сформованим феноменом і вимагає самостійного наукового дослідження. У даному дослідженні вони висвітлюються тільки в контексті їхнього взаємозв'язку із загальнонаціональним державним патріотизмом. Саме від розвитку цієї загальнооб'єднуючої форми патріотизму багато в чому залежить сьогодні майбутнє країни.

В останні роки помітно підсилилися дискусії про подальші шляхи розвитку країни, про доцільність або недоцільність повернення до національної політики України, про використання термінів патріотизм і націоналізм. Ліберальна, прозахідно налаштована інтелігенція рекомендує визнати первинність загальнолюдських цінностей, необхідність відмови від захисту національних інтересів натомість економічне й соціальне процвітання, що нібито буде досягнуто за допомогою Заходу. Націоналпатріоти, навпаки, констатують руйнування єдності суспільства, його морального духу,

зниження обороноздатності держави, моральну деградацію молоді, різке погіршення життєвих умов, руйнування освітньої системи. На їхню думку, це викликано цілеспрямованою підривною діяльністю зовнішніх і внутрішніх ворогів. При цьому одна сторона відкидає патріотизм із позицій космополітизму, а інша з позицій войовничого націоналізму.

Патріотизм – категорія духовна, моральна й формується у свідомості людей, будучи частиною інтелектуального народного багатства. Разом з тим, філософське осмислення змісту даного терміна на сучасному етапі виглядає явно недостатнім.

Зміни, що відбуваються, в українському суспільстві в останні роки розбудили історичну свідомість народу, змусили багато чого переосмислити в нашому минулому з позицій наукової об'єктивності. Сьогодні відроджуються моральні цінності, що відкидалися раніше. Різко актуалізується звертання до культурної спадщини українського етносу, досліджуються традиції, звичаї, національна самосвідомість. Основним фактором посилення інтелектуального потенціалу українського народу як і раніше є освітня система. При створенні конструктивних умов педагогічна діяльність може виступити потенційним джерелом відродження патріотичної загальнонародної ідеї.

Вивчення й впровадження в практику методики підготовки молоді до професійної діяльності в умовах поліетнічної української держави, збереження й збагачення величезного досвіду минулого в патріотичному вихованні підростаючого покоління – важливе педагогічне завдання.

Актуальність даної теми визначається також і вимогою посилення національно-регіонального компонента системи освіти. Під національно-регіональним компонентом варто розуміти систему знань про культурні, історичні соціальні цінності, що відбивають менталітет кожного етносу, його самобутність.

При акцентуванні уваги тільки на національних особливостях населення конкретного регіону це може привести до посилення міжетнічної роз'єднаності, ускладненню внутрішньополітичної ситуації. Необхідно одночасно розвивати доцентрові ідеї державного, суперетнічного українського патріотизму.

Ця проблема залишається дотепер невирішеною. Назріла серйозна необхідність як у новому теоретичному осмисленні проблеми формування патріотизму, так й у створенні таких педагогічних методик та технологій, які могли б допомогти у вивченні й впровадженні в практику багатого педагогічного досвіду формування державного патріотизму. Із цього видно, що необхідно досліджувати на основі сучасного філософського, соціального, психолого-педагогічного знання проблеми формування патріотичних якостей, а також педагогічної спрямованості, готовності й здатності майбутніх фахівців до проведення цієї діяльності в ході професійної діяльності.

В останні роки, з урахуванням соціально-політичних умов України, що змінилися, студент стає не тільки об'єктом педагогічного впливу, але й суб'єктом пошуку відповідей на складні питання історії й сучасності. Надати допомогу в цьому пошуку може історичний досвід, накопичений попередніми поколіннями.

Отже, в процесі навчання і виховання молодої людини необхідно застосовувати педагогічні моделі, що стануть джерелом відродження патріотичної загальнонародної ідеї і призведуть до наукового розуміння всіх складових патріотизму.

В. Р. Адамський,
перший заступник голови Хмельницької обласної ради,
викладач ХГПА
(м. Хмельницький)

БОГОСЛОВСЬКІ СТУДІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ЦЕНТРАХ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ: ДО ҐЕНЕЗИ ПИТАННЯ

Однією із сутнісних рис, що якісно характеризує сучасну систему української вищої освіти є уведення до її складу богословського напрямку. Цей процес супроводжується появою цілого спектру нез'ясованих питань, а відтак і перманентних дискусій, розмаїття рішень, що почасти викликають неоднозначну реакцію. Усе це об'єктивно актуалізує питання щодо вивчення власної традиції теологічної освіти, яка з передреволюційних часів та безпосередньо в

ЗМІСТ

ЗВЕРНЕННЯ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОГО АНТОНІЯ, МИТРОПОЛИТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО І СТАРОКОСТЯНТИНІВСЬКОГО…….. 3

Білий Л. Г.
ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПОТЕНЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ВІДРОДЖЕННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ ЗАГАЛЬНОНАРОДНОЇ ІДЕЇ……. 6

Адамський В. Р.
БОГОСЛОВСЬКІ СТУДІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ЦЕНТРАХ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ: ДО ҐЕНЕЗИ ПИТАННЯ…… 8

Дацюк О. А.
ДИЯКОН ІВАН ФЕДОРОВ – ЗАСНОВНИК КНИГОДРУКУВАННЯ В УКРАЇНІ…….. 19

Атаманюк А. В., Атаманюк М. В.
АНАЛІЗ РЕЛІГІЙНОЇ ЛІТЕРАТУРИ XVI–XVII СТ. НА ОСНОВІ ПРАЦЬ ПОДІЛЬСЬКИХ ПОЛЕМІСТІВ СМОТРИЦЬКИХ……... 23

Балабуст Н. Ю., Блажевич Ю. І.
МІСЦЕ І РОЛЬ ПАРАФІЯЛЬНИХ ДУХОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПОДІЛЛЯ У ВИРІШЕННІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ЦАРИЗМУ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIX – ПОЧАТОК XX ст.)……. 28